

I

Po ilgais baltais debesimis, po skaisčia saule, po šviesiu dangaus skliautu iš pradžių pasigirdo išstėtas sirenos ūkimas, paskui laivo varpas primygtinai pakvietė pietų, ir minkštais žingsniais per viršutinį denį tyliai einantis malajų bojus* atsargiai spustelėdamas petį žadino tuos keleivius, kurie iškart po gausių pusryčių vėl buvo užmigę. Šiaurės Vokietijos „Lloydas“, tebūnie jis prakeiktas, kas rytą, jei tik keliavai pirmąja klase, išmoningų ilgakasių kinų virėjų dėka parūpindavo puikių – išilgai perpjautų ir dailiai išdėliotų – Alfonso mangų iš Ceilono, keptų kiaušinių su lašinukais, prie jų – aštriai marinuotų vištų krūtinėlių, krevečių, kvapnių ryžių ir stipraus angliško porterio. Kaip tik dėl išgerto porterio į plantacijas grįžtantys augintojai, vilkintys baltais flaneliniais savo cecho rūbais, veikiau išsidrėbę nei padoriai atsigulę pamiegoti šezlonguose viršutiniame „Princo Valdemaro“ denyje, atrodė tikrai netašytai, beveik nepadoriai.

---

* Paaiškinimus žr. knygos gale.

Ties antuku prasegtų kelnių sagos kadaravo, liemenės – vien tik šafraniškai geltonos kario padažo dėmės. Šito nieku gyvu negalėjai ištvirti. Nublyškę, šeriuoti, vulgarūs, išvaizda vamzdžiadančius primenantys vokiečiai, pamažu bundantys iš virškinimo miego, vokiečiai pasauliniame savo įtakos zenite.

Taip ar panašiai galvojo jaunasis Augustas Engelhartas, užmesdamas vieną ploną koją ant kitos, atgalia ranka braukdamas nuo palaidinio kelis įsivaizduojamus trupinius ir tūžmingai žvelgdamas pro turėklą į tirstai blizgią lygią jūrą. Laivą iš abiejų pusių lydėjo fregatos, jis niekad nenuoldavo nuo sausumos daugiau kaip per šimtą jūrmylių. Paukščiai tai atsirasdavo, tai pradingdavo – dideli, į drugius panašūs medžiotojai, ištobulintas žaismingas jų skrydis ir kurioziški manevrai gaudant grobį patikdavo visiems, keliaujantiems pietine Ramiojo vandenyno puse. Engelhartas irgi žavėjosi Ramiojo vandenyno paukščiais, ypač medsiurbiais varpininkais *anthornis melanura*, – anksčiau, būdamas vaikas, jis valandų valandas foliantuose tyrinėdavo juos ir jų puikų, papurusį, jo vaikiškos vaizduotės kaitroje žvilgantį plunksnų apdarą, pirščiukais braukdamas per snapus ir margaspalves plunksnas. Bet nūnai, išties plaukdamas po mosuojančiais sparnais, Engelhartas žiūrėjo ne į paukščius, o tik į storus augintojus – jie, jau seniai turintys negydomą tretinį sifilį, dabar grįždami atgal į savo plantacijas užmigo taip ir nebaigę skaityti sausai ir varginančiai parašytų straipsnių „Tropikų plantatoriuje“ ar „Vokiečių kolonistų laikraštyje“ ir nūnai čepsėdami sapnavo plikakrūtes tamsiai rudas negrų mergužėles.

Žodis *augintojai* ne visai tinka, nes jis apima orumą, gamtos ir iškilnaus augimo stebuklo išmanymą, ne, čia reikia kalbėti apie *valdytojus* tikraja to žodžio prasme, nes jie kaip tik tokie

ir buvo – tariamos pažangos valdytojai, tie filisteriai su ūsais, pakirptais pagal prieš trejus metus Berlyne ar Miunchene vyravusią madą, styrančiais po nosies sparneliais, išvogtais raudonų gyslelių ir smarkiai virpančiais kiekvienąsyk iškvepiant, su po ta nosimi drebančiomis išpurtusiomis lūpomis, o ant lūpų kybojo seilių pūslėlės ir atrodė, kad jei tik jos galėtų atlipti, tai be niekur nieko pakiltų į orą kaip sklandantys muilo burbulai, kuriais žaidžia vaikai.

Augintojai savo ruožtu smaksojo iš po nuleistų vokų, matydamai tenai, kiek nuošaliau, sėdint drebantį vos dvidešimt penkerių metų amžiaus nervų gniutulą melancholiškomis salamandros akimis, ploną, smulkų, ilgaplaukį, vilkintį kiaušinio lukšto spalvos beformiu apdaru, su ilga barzda, kurios galas neramiai brūžuoja palaidinį be apykaklės, ir turbūt jiems kildavo klausimas, ko čia reikia tam vyrui, kuris per kas antrus pusryčius, netgi per kiekvienus priešpiečius sėdėdamas antros klasės salono kampe vienas prie stalo, priešais pasidėjęs stiklinę sulčių, rūpestingai smulkina pusę tropinio vaisiaus, paskui desertui atidaro kartoninę pakuotę ir šaukšteliu į stiklinę įdeda šiek tiek rudų, panašių į pudrą dulkių, kurios, sprendžiant iš išvaizdos, yra iki miltelių sutrinta žemė. Tą žemių pudingą jis dar ir valgo! Kaip egzaltuota! Greičiausiai koks pamokslininkas, jam aiškiai anemija, paliegėlis. Tačiau iš esmės neįdomus. Ir nėra čia ko toliau apie jį galvoti. Mintyse davę jam metus laiko Ramiajame vandenynė, palinguodavo galvas ir užmerkę per plyšelį pravertus vokus vėl užmigdavo, murmeldami kažką nesuprantama.

Garsus tratantis knarkimas lydėjo vokiečių laivą pro Amerikos Filipinus, Lusono sąsiauriu (į Manilą neužsuko, nes niekas nežinojo, ar koloniją apėmęs karas dar pakryps gerąja linkme),

iš pažiūros nesibaigiančios Olandijos Ost Indijos teritorijos vandenimis ir galiausiai per patį protektoratą.

Ne, kaip jis juos niekino. Ne, ne ir dar kartą ne. Engelhartas atsivertė ir vėl užvertė chrestomatinį Šlikeizeno veikalą „Vaisiai ir duona“, tada vėl jį atsivertė, bergždžiai mėgino perskaityti kelias pastraipas ir vieno puslapio paraštėje smarkiai sudrožtu pieštuku, kurį visada nešiodavosi palaidinio kišenėj, pasižymėjo kelias pastabas, bet, vos spėjęs užrašyti, jau ir pats nebesugebėjo jų iššifruoti.

Laivas ramiai sau lingavo po giedru dangumi. Sykių toluoj Engelhartas pamatė būrį delfinų, tačiau kol pasiskolino iš kapitono žiūronus, gyvūnai pradingo nepasiekiamose jūros gelmėse. Netrukus laivas pasiekė dailią Palau salą ir perdavęs pašto maišus iškart išplaukė. Trumpai sustojus kitą kartą, Jape, prie didelio laivo nedrąsiai prisiartino gembinės kanojos, iš jų siūlė pirkti kiaulių puses ir jamsus, tačiau nei keleiviai, nei įgula nerodė nė menkiausio susidomėjimo tomis prekėmis, o laivui apsisukant viena kanoja pateko į sraigto sūkurį ir buvo prispausta prie laivo šono. Salielis išsigelbėjo šokęs į jūrą, bet kanoja skilo į dvi dalis, ir dar ką tik įrudusių rankų keltos į viršų maisto prekės dabar suposi putotam vandenyje, o Engelhartas, viena ranka apglėbęs Šlikeizeno knygą, smarkiai persisvėrė per denio turėklą pažiūrėti žemyn ir nustėro pamatęs kiaulių puses, kurios iš pradžių dar plaukė, nuo šonų tebekadaruojant kruvinoms gysloms, o paskui pamažu grimzdo žemyn į indigo mėlynumo vandenyno gelmes.

„Princas Valdemaras“ buvo tvirtas modernus trijų tūkstančių tonų garlaivis, kas dvylika savaičių išplaukiantis iš Honkongo, kertantis Ramųjį vandenyną Sidnėjaus kryptimi ir už-

sukantis į Vokietijos protektoratą, konkrečiai – į Naująją Pomeraniją, tenai – į Gazelių pusiasalį, į naująją Baltojoje įlankoje esančią sostinę Herbertshiohę (o joje į vieną iš dviejų prieplaukų), kurios laivybai neblogai tinkantis duburys dėl nežinia kokios optimistinės užgaidos buvo pavadintas uostu.

Herbertshiohė – ne koks Singapūras, iš esmės tai tik dvi medinės prieplaukos, kelios susikertančios plačios alėjos, prie kurių pastatytos imponantiškos ar nelabai – nelygu kaip žiūrėsi – faktorijos „Forsayth“, „Hernsheim & Co“ ir „Burns Philp“. Dar vienas didesnis pastatas priklausė Jape ir Palau guanų prekiaujančiai Džaluito bendrovei, buvo policijos nuovada, bažnyčia su tikrai vaizdingomis kapinėmis, viešbutis „Kunigaikštis Bismarkas“, konkuruojantis viešbutis „Vokiečių dvaras“, uosto direkcija, dvi ar trys tavernos, kinų kvartalas, apie kurį nėra net ką pasakyti, Vokiečių klubas, daktarų Vindo ir Hageno rūpestingai prižiūrima nedidelė ligoninė ir gubernatoriaus rezidencija, šiek tiek iškilusi virš miesto ant kalvos, apaugusios žvilgančia žalia žole, kuri popietę atrodo kaip netikra. Tačiau tai buvo pažangus, tvarkingas vokiškas miestas, ir jei jį pavadindavo užkampiu, tai tik šaipydamiesi arba kai lietus pildavo taip, kad priekyje jau per trisdešimt pėdų nieko nematyti.

Po lietaus šuorų per piet visada pasirodydavo saulė, lygiai trečią, o aukštōs žolės šviesotamsoje, valydamiesi varvantį plunksnų rūbą, vaikštinėdavo įstabiausi margaspalviai paukščiai. Paskui alėjų balose po aukštai išstypusiomis kokospalmėmis turkšdavosi čiabuvių vaikai, basi, nuogi, gal kuris ir apautas nudriskusiomis kelnėmis (kuriose daugiau skylių nei medžiagos), jų galvos dėl linksmos gamtos užgaidos apžėlusios šviesiais gaurais. Herbertshiohę jie vadino Kokopo, tai skambėjo tikrai geriau ir buvo kur kas gražiau ištariama.

Visi Vokietijos protektoratai Ramiajame vandenyne – dėl to ekspertai sutaria – skirtingai nuo jo didenybės kaizerio Vilhelmo Antrojo nuosavybės Afrikoje, buvo absoliučiai nereikalingi. To, ką gaudavo iš kopros, guano ir perlamutro, toli gražu neužteko išlaikyti šitokiai didelei, po neaprėpiamą Ramųjų vandenyną išsibarsčiusiai imperijai. Tačiau tolimajame Berlyne apie salas buvo kalbama kaip apie brangių žėrinčių perlų vėrinį. Ramiojo vandenyno kolonijų šalininkų ir priešininkų rasdavosi daugybė, tačiau paprastai klausimą, kam reikalingos tos žemės Pietų pusrutulio jūrose, garsiausiai keldavo dar jauni socialdemokratai.

Tad apie tokį laiką byloja ši kronika, o ją pasakojant reikia neišleisti iš akių ir ateties, mat tai, apie ką čia kalbama, vyksta tik prasidėjus dvidešimtajam amžiui, kuris juk, iki jam bemaž įpusėjant, atrodė būsiąs vokiečių šimtmetis, šimtmetis, per kurį Vokietija užims teisėtą garbingą ir vadovaujančią vietą pasaulių užstalėje, o, žvelgiant naujojo šimtmečio, kuriam tada buvo sukakę vos keleri metai, akimis, tikrai taip ir atrodė. Dėl to čia visa tai sudėta į vieno vokiečio romantiko istoriją, jis, kaip daugelis tokių, buvo menininkas, kuriam neleido reikštis, o jei į sąmonę kartais prasiskverbs paralelės su vėlesniu vokiečių romantiku ir vegetaru, kuriam turbūt geriau būtų buvę likti prie savo molberto, tai šito tikrai siekta ir apgalvotai, atleiskite, *in nuce* susieta. Tik kad pastarasis kol kas tebėra keistokas spuo-guotas vaikišcias, daugybę kartų gaunantis į ausį nuo tėvo. Bet dar palaukit: jis užaugs, jis užaugs.

Taigi, „Princu Valdemaru“ plaukė jaunasis Augustas Engelhartas iš Niurnbergo, barzdočius, vegetaras, nudistas. Prieš kurį laiką Vokietijoje jis buvo išleidęs knygą entuziastingu pavadinimu „Ateitis be rūpesčių“, o dabar keliavo į Naująją Po-

meraniją pirkti žemės kokosų plantacijai, kiek konkrečiai ir kur – dar nežinojo. Ketino tapti augintoju, tačiau ne norėdamas pasigviešti pelno, o iš gilaus tikėjimo, kad turėdamas tokią didelę idėją galės visiems laikams pakeisti pasaulį, kuris jam atrodė priešiškas, kvailas ir žiaurus.

Atmetęs visus kitus maisto produktus kaip netyrus, Engelhartas netikėtai susidūrė su kokospalmių vaisiais. Tėra tik ta vienintelė galimybė; *cocos nucifera* – Engelhartas pats sau šitai pripažino – buvo nuostabiausias gamtos kūrinys, pasaulio medžio Igdrasilio vaisius. Jis auga pačioj palmės viršūnėje, atsigręžęs į saulę ir šviesųjį Viešpatį; jis duoda mums vandenį, pieną, kokosų aliejų ir maistingą minkštimą; jis vienintelis gamtoje teikia žmogui seleną; iš kokoso pluošto riša demblius, pina stogus ir veja virves, iš palmių kamienų gamina baldus ir stato ištusus namus; iš branduolių spaudžia tamsą išvaikantį ir odą maitinantį aliejų; netgi išskobtas tuščias riešuto kevalas pasitarnaus kaip puikus indas, iš jo galima daryti dubenėlius, šaukštus, ąsočius, netgi sagas; pagaliau tušti kevalai deginami ne tik gerokai pranoksta bet kokias įprastas malkas, jų dūmai dar yra ir puiki priemonė atbaidyti uodams ir musėms, trumpai tariant, kokoso riešutas yra tobulas. Tie, kas maitinsis vien jais, prilygs dievams, taps nemirtingi. Karščiausias Augusto Engelharto troškimas, netgi jo pašaukimas buvo sukurti kokovorų koloniją; save jis regėjo kaip pranašą ir sykiu kaip misionierių. Dėl to ir vyko į Pietų pusrutulio jūras, rojaus sirenų daina jau paviliojusias nesuskaičiuojamą daugybę svajoklių.

„Princas Valdemaras“ su dūmijančiu kaminu laikė kursą stačiai į Herbertshiohę. Dukart per dieną nuo užpakalinio denio išverčiant į jūrą didelius kubilus su valgio likučiais, toli

pietuose praslinko tamsi Kaizerio Vilhelmo žemės pakrantė, kaip pakuždėjo Engelharto žemėlapis – Finistero kalnagūbris, ir už kalnų esantys netyrinėti, pavojų pilni kraštai, į kuriuos dar niekad nebuvo įžengusi vokiečio koja. Ten augo milijonų milijonai kokospalmių. Engelhartas net nebuvo pasiruošęs šitokiai beveik skausmą keliančiai Pietų jūrų grožybei; saulės spinduliai kaip švytintys stulpai skrodė debesis, į vakarą persaldintoje violetinėje prieblandos šviesoje ant pakrančių ir jose besirikiojančių begalinių kalnynų nusileisdavo taiki vėsuma.

Link Engelharto ėjo baltu atogrąžų kostiumu vilkintis ponas su pensnė; nors ir apkūnus, jis neatrodė toks netašytas kaip kiti, ir Engelhartą tą pat akimirką apėmė beveik liguistas drovumas, kuriam visada pasiduodavo, sutikęs žmones, visiškai pasitikinčius savimi ir įsitikinusius savo veiksmy bei būties teisingumu. Ar Engelhartas žinąs, kaip vadinama atlošiama kėdė, kurioje jis ir kiti keleiviai po pietų snūduriuoja denyje? Engelhartas nebyliai atsakė „ne“ ir nuleido galvą, rodydamas, kad vėl nori gilintis į Šlikeizeną, bet plantatorius, dabar minimaliai nusilenkęs ir prisistatęs ponu Hartmutu Otu, žengė dar žingsnį arčiau, tarsi ketindamas pasakyti itin didelę paslaptį. Tasai denio krėslas – tegu tik Engelhartas neišgriūvąs – dėl į priekį atlenkiamų medinių atramų kojoms vadinamas *bombay fornicator*.

Engelhartas nelabai suprato, kalambūrai su užuominomis į lytinius dalykus jam dargi buvo įtartini, juk seksualumą laikė visiškai natūraliu dalyku, duotu gryniausiai Dievo, o ne suvaržyto, neteisingai suprantamo vyriško susivaldymo dailimi. Bet jis susilaikė šito nepasakęs, tik nužvelgė plantatorių tiriamai ir šiek tiek bejėgiškai. Dabar jau ponui Otui teko, taip

sakant, irkluoti atgal ir greitai šluostantis vardyti, kuo užsiima Vokietijos protektorate. Pamirškim, tarė jis su aplombu ir atsėdo ant apatinės krėslo dalies, prasegdamas nuo oro drėgmės ir prakaito kiek sudrėkusią marškinių apykaklę. Jis – pasakojo, pirštais dailiai raitydamas į viršų ūsų galiukus, – gaudas *paradisaeidae*, rojaus paukščius, už kurių plunksnas Naujojo pasaulio salonuose nuo Niujorko iki Buenos Airių šiuo metu, žinokite, moka a-s-t-r-o-nominius pinigus. Dabar Engelhartas pasiteiravo, ar paukščiams tai atsieina gyvybę, nes, Otui įsitaisius patogiau, nebematė galimybių imtis atsitraukimo prie savo knygos manevrų. Idealiu atveju, *nota bene*, plunksnos išpešamos gyvam paukščiui – aišku, esama ir tokių prekijų, kurie džunglėse tik surenka nuo žemės iš suaugusių rojaus paukščių užpakalių iškritusias puošmenas, bet jis, Otas, tokių metodų nevertinąs. Plunksnos koto gale turinti būti kraujo žymė, kaip kokybės ženklas, antraip jis neperkąs. Engelharto veidas išsikreipė, jam pasidarė truputį negera, čia suskambo pietų varpas, o Otas švelniai ir tvirtai suėmė Engelhartą už rankos, šis tikrai turėsiąs suteikti jam garbę ir kartu papietauti.

Hartmutas Otas buvo moralus žmogus tikraja to žodžio prasme, nors jo padorumas išaugo iš ką tik pasibaigusio šimtmečio ir jis menkai tesuprato prasidėjusius naujuosius laikus, kurių protagonistas buvo Augustas Engelhartas. Rojaus paukščių medžiotojas, aišku, buvo skaitęs pažangius gamtos mokslininkus, kad ir Alfredą Raselą Volasą, Lamarką, Darviną, ir netgi ganėtinai atidžiai, pirmiausia tai pasakytina apie taksonominius jų darbus, tačiau jam pačiam trūko ne vien tikėjimo modernumu kaip stiprėjančiu procesu, jis nepajėgė nei atpažinti atsitiktinai, kaip kad dabar, keliaujant laivu, sutiktos

radikalios dvasios (kokie buvo, pavyzdžiui, Volasas ir Darvinas), nei jos priimti, – Engelharto vegetarizmas Otui jau buvo pakankamas prakeiksmas.

Engelhartas nenoromis leidosi vedamas į pirmos klasės saloną. Ten – sėdint ant sunkių neogotikinių kėdžių, kurių atlošai pripildyti ašutų, ir žiūrint į Nyderlandų meistrų reprodukcijas auksiniuose rėmuose – Otui mostelėjus į malajiečio stiuardo pusę, visiškai priešingai visiems kasdieniams Engelharto valgymo įpročiams, jam patiekė lėkštę garuojančių makaronų ir kiaulienos karbonadą, gausiai užpiltą rudu kepsnių padažu. Į mėsos gabalą, padėtą priešais jį ant makaronų ir mėlynai vairykščiuojantį ties kraštais, Engelhartas žvelgė su neslepamu pasišlykštėjimu.

Otas, kuris iš esmės buvo gero būdo, pamanė, kad žmogui kitoj stalo pusėje turbūt nedrąsu, kadangi šis, antros klasės keleivis, nežino, kaip reikės susimokėti už tokius ekstravagančius pietus, ir paragino jį valgyti karbonadą, būtinai, labai prašom, jis vaišinąs, į tai Engelhartas mandagiai, bet su savo (ir Šopenhauerio, ir Emersono) sąžinės nepalenkiamumu atsakė, ne, ačiū, jis esąs tikras vegetaras apskritai, be to, dar ir fruktivoras, ir gal galėtų paprašyti tik truputėlio žalių salotų, niekuo neapšlakstyty, be pipirų ir druskos.

Paukščių pardavėjas nuščiuvo, stalo įrankius, kuriuos jau laikė virš lėkštės, vėl padėjo abipus jos, sukriženo, priglaudė prie viršutinės lūpos ir ūsų servetėlę ir prapliupo lojančiu, mekenančiu, netgi prunkščiančiu juoku. Jam iš akių tryško ašaros, iš pradžių ant grindų nupleveno servetėlė, paskui sudužo lėkštė, vis kartojant žodžius „salotos“ ir „fruktivoras“ jį išmušė violetinis raudonis, tarsi tuoj tuoj uždus. Nuo gretimų stalų pa-

šoko žmonės, pasiryžę stuktelėjimais per nugarą, atsivėdėjęs, išvaduoti jį nuo turbūt trachėjoje užstrigusios kaulo atplaišėlės, o Augustas Engelhartas sėdėjo priešais, žiūrėdamas į grindis, maniakiškai greitai mataruodamas kaire koja, virš kurios kau-liuko kryžiovosi sandalo dirželiai. Iš kambuzo atskubėjęs virė-jas kinas rankoje tebelaikė varvančią plakimo šluotelę.

Susidarė dvi stovyklos ir audringiausiai susiginčijo; kelis sakinius iš to šurmulio Engelhartas išgirdo aiškiai, kažkas kaž-ką sakė apie jo, Engelharto, teisę atsisakyti valgyti mėsą, paskui apie laukinius, jeigu juos, anot vieno iš plantacijų savininkų, apskritai dar galima taip vadinti. O gal jau prisigyventa iki tiek, kad vokiečiui protektorate nevalia skirti čiabuviu nuo žmogaus iš Reino krašto? Betgi reikėtų tik džiaugtis, anot priešingos sto-vyklos, kad valgiaraštyje yra augalinių produktų, kai didžiojoje smagiosios mūsų salų imperijos dalyje seniausiai vėl pereita prie antropofagijos, po to, kai vargais negalais laukinius dra-koniškomis bausmėmis nuo to atpratino. *Ak, nesąmonė! Senos pasakos!* šuktelėjo kažkas prieštaraudamas. Kur tau, kur tau, vos prieš keturis mėnesius suvalgė kunigą, tenai, Tumleo, kur misionieriauja seserys verbistės. Šventojo žmogaus kūno dalis, kurių iškart nesuvalgė, prisūdė, nuplukdė palei pakrantę toliau ir pardavė Nyderlandų Ost Indijoje.

Gėdos jausmas grėsė visiškai įveikti Engelhartą, jis išblyš-ko, paskui išraudo ir pamėgino atsistoti, norėdamas išeiti iš to paniekos verto salono. Atsargiai išlyginęs servetėlę ant stalo, tyliai padėjo Hartmutui Otui, beveik negirdimai, be ironijos pėdsako. Kažkuriam plantacijos savininkui panorus sukliudyti jam išeiti ir šiurkščiai suėmus už žasto, vis dėlto ištrūko staigiai krestelėjęs pečius ir keliais žingsniais perėjęs patalpą atidarė

salono duris, vedančias tiesiai į denį. Ten stabtelėjo, vis dar įsiaudrinęs, ir atgalia ranka perbraukė sau per kaktą. O įkvepiant ir vėl iškvepiant drėgną atogražų orą, dingtelėjus, gal vis dėlto reikėtų atsiremti į pasivaikščiojimų denio sieną, bet, iškart atmetus tokią mintį kaip išglebimą, jį galiausiai užvaldė baisus baisus vienišumas, siekiantis gerokai giliau, nei kada nors jaustas namuose, Frankonijoje. Čia jis buvo atsidūręs tarp baisių žmonių, tarp meilės nepažįstančių netašytų barbarų.

Tą naktį jis miegojo prastai. Kažkur toli nuo „Princo Valdemaro“ pro šalį slinko audra, ir į visas puses švysčiojantys, netvarkingam ritmui paklūstantys blyksniai vis panardindavo garlaivį į vaiduoklišką išbalusią šviesą. Prasivarčius tarp drėgnų paklodžių, pusiaumigos išgąščio valandėlėmis matant virš savęs ant lubų tolimų žaibų keisčiausiai brėžiamus Anglijos kontūrus, galiausiai – audra jau tesigirdėjo tik kaip labai tolimas žemas dundėjimas – kiekiau įmigus, prisisapnavo kulto šventykla, nutvieksta matinės vakaro saulės, vėjo nedrumsčiamos Baltijos pajūryje, aplink ją švietė į smėlį susmeigti vikingų deglai. Ten vyko laidotuvės, stiprūs šiauriečiai budėjo sustoję prie šventyklos. Jiems prie kojų kaulinėmis fleitomis tyliai grojo vaikai, šviesūs plaukai buvo supinti į galvas juosiančius vainikus. Su paskutiniais vakaro spinduliais plaustą, ant kurio buvo pašarvotas mirusysis, išstūmė į jūrą, vandenyje iki pusės stovintis milžinas dar uždegė pliauską, paskui pamažėl įsiliepsnojančią plaustą iš lėto ir gaudulingai nunešė į šiaurę, į Hiperborėją.

Kitą ankstyvą rytą, plieskiant akinančiai saulei, linksmi grojant orkestrui ir garsiai ūkiant sirenai, garlaisis įplaukė į Baltąją įlanką, o Engelhartas, tarsi truputį ne savo vietoje, stovėjo prie turėklo, kauluose dar jusdamas tą slėpiną, baisy

praėjusios nakties sapną, kurio turinys matant artėjančią žemę atrodė vis miglotesnis. Turbūt nujautė, kad abu laivai – modernusis garlavis ir pagoniškas laidotuvių plaustas – buvo tarpusavy susipynę savo reikšme ir prasme, tačiau širyti tikrai nebuvo nusiteikęs tame sapne matyti savo paties išvykimo iš gimtojo krašto, nors ir ne skuboto, bet tikrai nemalonaus, vulgariai paženklinto prūsų policijos smurto. Na ką gi, galvojo, čia, ant šių žalių krantų, jis bent jau mirti nemirs.

Jusdamas savyje beveik katės šoklumą, susijaudinęs žiūrėjo į artėjančią sausumą. Tai štai koks jis, jo Sionas. Čia, šioje *terra incognita*, jis apsigyvens, jo buvimą pamatys iš šio Žemės rutulio kampilio. Susijaudinęs bėgiojo tai į vieną, tai į kitą pusę, pasiekęs užpakalinį denį staigiai apsisukdavo, keli ponai, ir vėl girti per pusryčius, – baisiojo paukščių prekyjo Oto tarp jų nebuvo – ten kėlė taures į jo sveikatą ir žvaliai rėkavo, kad nepyktų, geriau būti draugais, vokiečiams protektorate reikia laikytis išvien *et cetera*. Ignoruodamas tuos stuobrius, jis žvilgsniu matavo plačiai išsidriekusią pakrantę, dairydamasis įlinkimų, nelygumų, iškilumų.

Iš garuojančių Naujosios Pomeranijos sąžalynų kyšojo už namus aukštesnės palmės. Nuo miškingų šlaitų kilo mėlyni dūmai, šen bei ten galėjai įžiūrėti proskynas, o jose – pasiskiras šiaudines trobeles. Nelaimingu balsu stūgavo makaka. Besiartinantis debesų frontas trumpai uždengė saulę ir vėl ją atidengė. Engelharto pirštai išbeldė vieną ar du nekantrius maršus, vėl pasigirdo laivo sirenos ūkimas. Akys užmatė ugnikalnio kūgį, tik iki pusės apaugusį mišku. Engelhartas krūptelėjo, ant baltai nudažyto turėklo staiga nutiškus raudoniems lašeliams. Iš nosies lašėjo kraujas, ir teko skubėti į apačią, atsargiai

apčiuopomis leidžiantis laiptais į plieninių koridorių prieblan-
dą, išsitiesti kajutėje ant gulto aukštielninkam ir užmerkus
tvinksinčius akių vokus prie veido spausti pamažu raudonai
nusidažančią paklodę. Iš skepeta uždengto ąsočio įsipylė į sti-
klinę truputį sulčių ir godžiais gurksniais išgėrė.

Tuo tarpu susirinko visa Herbertshiohė, buvo pirmoji rug-
sėjo savaitė. Ant medinių lieptų stoviniavo ką tik susišukavę,
nusiskutę ir naujas apykakles prisisegę žmonės, kurie laukė jau
nebe pačių naujausių laikraščių iš Berlyno, alaus, kuris visai ne-
ilgai teišbus gerai atšaldytas ir tuojau pat, vos spėjus iškrauti
pirmąsias dėžes, jo buteliai bus atkimšti ir išdalinti; laukė de-
šimčių laiškų iš tėviškės ir, žinoma, naujųjų atvykėlių, laimės ir
nuotykių ieškotojų, sugrįžtančių augintojų, vieno kito mokslin-
ninko, ornitologų ir mineralogų, visai nuskurdusių aristokra-
tų, išvartų iš užstatytų žemių, pakvaišėlių, to, ką jūra blaško ir
išmeta ant kranto Vokietijos imperijoje.

Engelhartas stovėjo savo kajutėje, tiksliau, prie tuštėjan-
čio garlaivio iliuminatoriaus, ir per dvigubą stiklą žiūrėjo į
Herbertshiohę. Kraujavimas iš nosies liovėsi taip pat staiga,
kaip buvo prasidėjęs. Stovėjo netvirtai, kiek pasilenkęs rėmėsi
į kajutės sieną, jam per skruostą švelniai braukė gazinė užuo-
laida, palaidinio kišenėje dešinės rankos pirštais buvo apglėbęs
savo sudrožtą pieštuką, per iliuminatorių baisiai stipriai švietė
saulė. Vėl prisilietus plonyčiam užuolaidos audiniui jis pravir-
ko, supurtė virpuly, keliai drebėjo, pasijuto taip, tarsi jam iš
kaulų koku aparatu būtų išsiurbę visą narsą, ir pastolis, kurį lig
tol laikė tik drąsos glaistas, dabar subyrės.